

OKUL ve KURUMLARIMIZDA ALINMASI GEREKEN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ÖNLEMLERİ

Son zamanlarda ülkemizde çeşitli okullarda meydana gelen, öğrencileri çalışanları ve ziyaretçileri zarara uğratan olaylar sebebiyle Bakanlığımıza çeşitli davalar açılmakta ve yüklü miktarlarda tazminatlar alınmaktadır. Bu tazminatlar daha sonra ihmalleri görülen işveren/işveren vekillerine rücu edilmektedir.

Müdürlüğümüz İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimi olarak amacımız, bu rehberi hazırlayarak Okul/Kurum bina ve eklentilerinde alınacak İş Sağlığı ve Güvenliği Önlemleri ile yaşanabilecek kazalara karşı önlem almak suretiyle açılacak davalara karşı idaremizi ve kurumlarımızı korumaktır.

İlimizde bulunan okul ve kurumlarda bu tür olumsuzlukların yaşanmaması, işveren/işveren vekillerinin Okul ve Kurumları Sağlıklı ve Güvenli hale getirmek için çalışmaları, İş Sağlığı ve Güvenliği kurallarını benimsemesi, çalışanlarını, öğrencilerini ve ziyaretçileri bilgilendirmesi kısaca Sağlık ve Güvenlik kültürü oluşturması ile sağlanabilir. Bu bağlamda;

- Bakanlığımızdan gelen ve okul/kurumlarımıza gönderilen veya müdürlüğümüzden gönderilen yazılara titizlikle ve zamanında cevap verilmeli,
- Risk değerlendirmesi veri girişlerinin sürekli yapılması (**Okul/kurum bina ve eklentilerinde görülen tüm tehlikelerin girilmesi çok önemli**)
- Mebbis İSG Modülüne hiç giriş yapmamış okul ve kurumlar ile yeni açılan veya dönüştürülen okul ve kurumlar aynı bina içerisinde olsa dahi her bir okul/kurum için ayrı ayrı veri girişlerini yapması (Okul/Kurum Bilgileri, Risk Değerlendirme, Acil Durumlar Veri Girişi)
- Mebbis'te veri girişleri ve Risk Değerlendirme ile Acil Durum Ekipleri güncellemeleri zamanında yapılmalı
- Bina ve eklentilerinde görülen eksikliklerin giderilmesi için çalışmalar yapılmalı, okul/kurum bütçesini aşan durumlar için tehlike görülen durumların ortadan kaldırılması için müdürlüğümüze yazılmalı
- Açılacak eğitimlere ve yapılacak toplantılara personellerin eksiksiz katılımı sağlanmalı

Merdivenlerdeki Tehlikeler ve Alınması Gereken Önlemler

- Merdivenlerde geçişi engelleyecek malzemelerin boşaltılması,
- Merdiven basamaklarına kaymayı engelleyecek kaydırmaz bant uygulamasının yapılması,
- Merdiven korkuluklarının yerden en az 90 cm yükseklikte olması,
- Dört basamak ve fazlası için merdiven korkuluğu (tırabzan) yapılması,
- Tırabzanlardan kaymaya engel olacak düzenlemeler yapılmalı,
- Merdiven boşluklarında düşmeye karşı önlem (merdiven ağırları vs.) alınmalı.

Okul Bahçelerindeki Tehlikeler ve Alınması Gereken Önlemler

- Okul kurum bahçelerinde seviye farkı olan yerlerde önlem alınması

8. İhata duvarı üzerine çekilecek demir parmaklık ve tel örgülerin tehlike yaratmayacak şekilde düzenlenmesi,
9. Personel ve araç giriş kapılarının periyodik bakım ve kontrolünün yapılması,
10. Çevre aydınlatmasının yeterli düzeyde aydınlanma sağlayacak düzeyde yapılması,
11. Okul/Kurum ve çevresinin kamera sistemi ile donatılması,
12. Bahçe içinde ve bahçe duvarlarında çalışan, öğrenci ve ziyaretçilerin zarar görmesine neden olacak sivri, delici, kesici her türlü malzemeye karşı önlemlerin alınması,
13. Bina içinde ve bahçesinde olası kaza ve yaralanma olayına neden olabilecek malzeme ve ekipmanların uygun yerlerde depolanması,
14. Tehlikelerden uzak uygun yerlerde acil toplanma alanlarının belirlenmesi ve toplanma alanı tabelasının konulması,
15. Okul/Kurum bahçelerinde bulunan su pompalarının ve elektrik aksamının etrafı çit ve benzeri malzemeler kullanılarak korunaklı duruma getirilmesi ve kapısının sürekli kilitli durumda tutulması,
16. Yağışlı ve karlı havalarda yürüyüş yollarının kaygan duruma gelmesi nedeniyle kayarak düşmeleri önlemek için gerekli uyarı işaretlerinin konulması ve tedbirlerin alınması,
17. Bahçe merdivenlerinde kaymayı engelleyecek kaymaz şerit bant kullanılması,
18. Hasar görmüş merdiven basamakları üzerinde takılma ve düşmelere neden olabilecek engellere yönelik önlem alınması,
19. Engelli durumdaki çalışan ve öğrenciler için tesis edilmiş rampaların mevzuata uygun olarak ve sürekli kullanılabilir duruma getirilmesi,
20. Engelli durumdaki çalışan ve öğrencilerin yaşamını kolaylaştıracak asansör, vb. araçların sürekli kullanılabilir durumda olması için tedbirlerin alınması,
21. Bahçe içinde tesis edilmiş süs havuzlarında; düşme, boğulma ve elektrik çarpmalarını engelleyecek önlemlerin alınması,
22. Okul/Kurum bahçesinde bulunan ağaçların yıkılma tehlikesine karşı tedbir alınması,
23. Ağaçlar üzerinde kurumuş dal parçaları ve çam kozalaklarının düşerek çalışanlara ve çevreye zarar vermelerinin önlenmesi,
24. Yaşlanarak ömrünü tamamlamış, tarihi özellik taşıyan tescilli durumdaki orman ve meyve ağaçlarında tehlike içeren durum gözlemlendiğinde yetkili resmi kurum onayları alınarak tehlikenin giderilmesi yönünde çalışmaların yapılması,
25. Bahçe istinat duvarlarının periyodik olarak kontrol edilmesi, duvarda eğilme, çatlama vb. tehlikeyi işaret eden durumun gözlenmesi halinde gerekli tedbirlerin alınması, derhal ilgili kuruma haber verilmesi,
26. Bahçede bulunan çöp kovalarının düzenli aralıklarla boşaltılması,
27. Okul kurum bahçelerinde bulunan tuvaletlerde hijyen ve diğer güvenlik tedbirlerinin alınması,
28. Öğrencilerin okul bahçelerinde lastik, sapan, çatapat, delici, kesici vb. oyun amaçlı oyuncak kullanımının önlenmesi yönünde tedbirlerin alınması,

29. Okul/Kurum bahçelerine kontrolsüz ve kayıtsız girişlerin engellenmesi, öğrenci, çalışan ziyaretçi giriş çıkışlarının kayıt altına alınması yönünde çalışmaların yapılması,
30. Okul/Kurumda Atatürk büstü ve yanında bulunan bayrak direğinin devrilmesini önleyecek periyodik kontrollerin yapılması ve tedbirlerinin alınması,
31. Okul/Kurum ve bahçesi içinde kullanılmakta olan masa ve bankların periyodik kontrollerinin yapılması, hasarlı durumda bulunanların onarımının yapılması, onarım yapılmayacak durumdakilerin kaldırılması,
32. Okul/Kurum bahçelerinde kameriye (çardak), sundurma vb. yapıların kontrollerinin periyodik olarak yapılması, gerekli önlemlerin alınması,
33. Bahçe içinde fosseptik çukuru, mazgal, rögar, rögar kapakları ve kuyu kapaklarının periyodik olarak kontrol edilmesi ve kapalı durumda bulundurulmalarının sağlanması,
34. Bina ve bahçe içinde yanıcı, parlayıcı ve vb. malzemelerin kullanım ve depolama işlemlerinde malzemelerin özellikleri, birbirleriyle etkileşimleri dikkate alınarak kullanım ve depolanmalarının sağlanması,
35. Okul/Kurum bahçesi içinde bulunan elektrik direklerine tehlike uyarı işaretinin konulması,
36. Araç park yeri güvenliğinin sağlanması,
37. Bahçe içinde bulunan bitkilerin dikenlerinin ve dallarının vücut (yüz ve göz) travmasını engelleyecek (budama, işaretleme, çevreleme, biçilerek temizleme) önlemlerin alınması,
38. Bahçe içinde bulunan merdiven vb. malzemelerin kullanılmasından sonra güvenlik zafiyeti oluşturmayacak şekilde ilgisiz kişilerin ulaşamayacağı malzeme depolarına kaldırılması,
39. Bahçe içine atılan her türlü kesici delici alet, cam vb. cisimlerin ilgili çalışan tarafından çevreye ve kendisine zarar vermeyecek şekilde koruyucu donanım (faraş, süpürge, eldiven vb.) kullanılarak ortamdaki kaldırılmasının sağlanması,
40. Binaya onarım ve tamirat için gelen çalışanların gözetiminin sağlanması ve çalışılan ortamın tamirat sonrası güvenli olarak bırakılması,
41. Okul Bahçesi değişik amaçlı sivri materyalden temizlenmesi,
42. Rüzgârlı hava ortamlarında hareketlenebilecek cisimler sabitletmesi,
43. Varsa inşaat işleri için gerekli önlemler alınması,
44. Kar, buz kütleleri ve sarkıtlar için önlemlerin alınması,
45. Okul bahçesi, öğrencilerin görülmesini engelleyecek kör noktalardan arındırılması,
46. Okullara; izinli yapılacak sosyal faaliyetler dışında kedi, köpek gibi hayvan girişlerinin engellenmesi,
47. Binalarda, okullarda çevresel risklere karşı (çıkışta yoğun trafik, yakında şantiye sanayi tesisi, güvenlik sıkıntılı bölgeler, davetsiz misafir, bulaşıcı hastalık, deprem, heyelan, sel vb.) gerekli önlemlerin ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılarak alınması,

Acil Çıkış Yolları ve Kapıları ile İlgili Alınması Gereken

İş Sağlığı ve Güvenliği Önlemleri

48. Okullarda, yangın, deprem vb acil durumlarda güvenli tahliye imkân tanıyan acil çıkış kapıları mevzuatta tanımlanmıştır. Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik 39. Maddede belirtildiği üzere; Bütün yapılarda, aksi belirtilmedikçe, en az 2 çıkış tesis edilmesi ve çıkışların korunmuş olması gerekir.
49. Acil çıkış yolları ve kapıları doğrudan dışarıya veya güvenli bir alana açılmalıdır. Çıkışı engelleyecek hiçbir engel bulunmamasının özen gösterilmelidir.
50. Herhangi bir tehlike durumunda, tüm çalışanların bulundukları yerleri derhal ve güvenli bir şekilde terk etmelerinin sağlanmalıdır.
51. Acil çıkış kapıları olarak kullanılacak kapıların raylı veya döner olmamaları, dışarıya doğru açılmaları gerekmektedir.
52. Acil çıkış yolları ve kapılarının Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliğine uygun olarak işaretlenmelidir. Bu işaretler aynı şekilde kalıcı olacak şekilde, mevzuata uygun özellikler taşınmalıdır.
53. Acil çıkış kapıları kilitli, kapalı veya bağlı olamaz. Kısacası her zaman kullanıma hazır durumda bulundurulmalıdır.
54. Aydınlatılması gereken acil çıkış yolları ve kapılarında elektrik kesilmesi halinde yeterli aydınlatmayı sağlayacak yedek aydınlatma sistemi olmalıdır.
55. Acil kaçış ve tahliye sırasında takılma ve düşmeleri önlemek için merdivenlerde gerekli uygunluğun sağlanması gereklidir. Kaymalara karşı acil çıkış merdivenlerinin kaydırmaz özellik kazandırılması ancak bunların yanmaz olması gereklidir.
56. Belirtilen unsurların dışında çalışanların, öğrencilerin acil durumlarda güvenli şekilde belirlenen güvenli alanlara tahliyesi önündeki engeller belirlenmelidir. Bu engellerin belirlenmesi, okul risk değerlendirme ekipleri tarafından sağlanmalı, sürekli iyileştirilmeli ve aynı zamanda önleme amacı taşınmalıdır.

Kazan Dairelerinde Alınması Gereken İş Sağlığı ve Güvenliği Önlemleri

57. Kazan dairelerinde binaların yangından korunma yönetmeliği ile MEB Yangın Önleme ve Söndürme Yönergesindeki esaslar doğrultusunda gerekli tedbir ve önlemlerin alınması,
58. Kazanı yakmakla görevli çalışanın kazan yakma sertifikasının bulunması,
59. Sorumlu haricindeki kişilerin girmesini engelleyici tedbirlerin alınması,
60. Kazan dairesi işletme talimatının görünür bir yere asılmasının sağlanması,
61. Kazanın yıllık periyodik bakımlarının yaptırılması ve periyodik bakım onarım kartı-na işlenmesinin sağlanması,
62. Açıktan giden tesisatlarda donmaya karşı tedbir alınması,
63. Yeterli kapasitede yangın söndürme tüpü bulundurulması,

64. Boru hatları, pompa ve vanalar üzerine isimlerin yazılması,
65. Kazan dairesi içerisinde bulunan kazan, boyler, kapalı genleşme deposu vb. gibi kapalı kaplar üzerinde kapasite, çalışma basıncı, test basıncı, imalat tarihi vb. bilgilerin olduğu etiketlemelerin yapılması,
66. Sıvı yakıtlı ve doğalgazlı sistemlerde yangın, deprem ve statik elektrik ile ilgili güvenlik istemlerinin kurulumunun sağlanması,
67. Doğalgaz vb. gazlarla çalışan kazan dairelerinde gaz alarm cihazı bulundurulması,
68. Temiz hava girişi tarafında yanıcı, patlayıcı gaz girişini önleyecek tedbirlerin alınması,
69. Kazan dairelerinde yapılacak çalışmalarla ilgili çalışma talimatlarının hazırlanması ve görülebilir yerlere asılması,

Okullarda Spor Yapılan Alanlarda Alınması Gereken İş Sağlığı ve Güvenliği Önlemleri

70. Okul bahçelerinde sportif amaçlı kullanılan her türlü araç ve gereçlerin (basketbol potaları, futbol ve hentbol kale direkleri, voleybol direkleri vb.) devrilme ve çarpmalara karşı tehlike yaratmayacak şekilde periyodik kontrol ve onarımlarının yapılması,
71. Okul bahçelerinde sportif amaçlı kullanılan her türlü araç ve gereçlerin (basketbol potaları, futbol ve hentbol kale direkleri, voleybol direkleri vb.) paslanmanın olumsuz etkilerini gidermek için boyama işleminin yapılması,
72. Müsabaka sporlarında öğrencinin aile hekimlikleri, hastane veya spor hekimliklerinden sağlık raporlarının ve veli izinlerinin alınması,
73. Halı saha veya spor alanı çevresini sınırlayan tellerde yaralanma ihtimaline karşı periyodik bakım ve kontrollerin yaptırılması, kış aylarında çatıda biriken kar ve buz kütleleri tehlike yaratmayacak şekilde belirli periyotlarla temizlenmesi,
74. Soyunma odalarında uygun havalandırma, termal konfor ve hijyen koşullarının sağlanması,
75. Spor aktivitesi yapılan alanların periyodik kontrollerinin yapılarak tehlikelerin bertaraf edilmesi,
76. Spor yaralanmalarına müdahale için çağırılan sağlık ekiplerinin spor alanına ulaşımını, yaralıyı taşımalarını geciktirecek engellerin yoldan kaldırılması,
77. Spor alanlarında, soyunma odalarında bulunan dolapların duvara sabitlenmesinin sağlanması,

Derslikler ve Koridorlarda Alınması Gereken İş Sağlığı ve Güvenliği Önlemleri

78. Elektrik prizleri korumalı olmalı ve kırılmış ya da yerinden çıkmış prizler tehlikeyi ortadan kaldıracak şekilde değiştirilmesi ya da sabitlenmesi sağlanmalı,
79. Çöp kovası yeterli büyüklükte ve ağzı kapalı olması sağlanmalı,

80. Deprem veya sarsıntı gibi durumlarda devrilebilecek ekipmanlar duvara sabitlenmesi sağlanmalı,
81. Sınıf kapılarının acil çıkışlar için uygun olması sağlanmalı,
82. Sınıflarda öğrencilere zarar verebilecek (Kolon köşeleri, kalorifer petekleri, metal direkler vb.) nesnelerin darbe emici izolasyon malzemeleri ile kaplanması sağlanmalı.
83. Pencere açıklığı, yaralanma ve düşme riski olan gruplar mevcutsa 10-15 cm açılacak şekilde sınırlandırılması sağlanmalı,
84. Koridorlar, geçiş ve kaçış yolları gibi insan trafiğinin yoğun olduğu yerlerde geçişi engelleyecek malzemelerin ortadan kaldırılması sağlanmalı,
85. Kayma ve düşmeye karşı önlemlerin alınmasının sağlanması, ıslak zeminlerin olduğu bölgeye uyarıcı levhaların konması sağlanmalı,
86. Havalandırmaya ihtiyaç olduğu durumlarda pencerelerin açılması sağlanmalı,
87. Çatıya izinsiz çıkışların önlenmesi
88. Trabzanların standartlara uygun olması (en az 4 basamaklı ve 225 cm'den uzunsa ortaya ayrıca bir trabzan yapılmalı), merdiven boşluklarına düşmeleri engellemek için korkuluk, file vb. önlemlerin alınması sağlanmalı.
89. Kapılar kontrol edilerek sağlam olmayan, menteşeden çıkmış, kırılmış kapıların değiştirilmesi ya da sağlamlaştırılması sağlanmalı,
90. Kapı kollarının sivri uçları varsa, bu kolların değiştirilmesi sağlanmalı

Elektrik Tesisatı İle İlgili Alınması Gereken İş Sağlığı ve Güvenliği Önlemleri

91. Elektrik tesisatının bakım ve onarımı yetkili ehliyet sahibi kişilere yaptırılması ve bakım-onarım ile ilgili evrakların dosyalanması sağlanmalı,
92. Nemli ve ıslak yerler ile parlama ve patlama tehlikesi olan yerlerde aydınlatma lambaları, fiş priz ve anahtarlar su damlalarına ve toza karşı tamamen korunması sağlanmalı,
93. KKD zorunludur, sınırlı kullanım, yetkili kişiler gibi işaret ve uyarıları sağlanmalı,
94. Elektrik tali panosunun kapağının kilitli olması, ana panonun ise bir oda içerisinde ise odanın kapısının kilitli olması, oda içerisinde değilse yetkisiz kişilerin erişimini engelleyecek tedbirlerin alınmasının ve gerekli sağlık ve güvenlik işaretleri sağlanmalı,
95. Elektrik ana panosunun önüne yalıtkan paspas temini sağlanmalı,
96. Elektrik panosuna kaçak akım rölelerinin takılması sağlanmalı,
97. Elektrik panosuna gelen kabloların, panoda bulunan sigorta ve diğer elemanların arkasına bir levha ile gizlenmesi sağlanmalı

Yangın ve Patlamalara Karşı Alınması Gereken İş Sağlığı ve Güvenliği Önlemleri

98. Bina yangın çıkış levhaları gerekli yerlere asılması sağlanmalı,
99. “Binanın güvenlik ve kontrol sisteminin bulunduğu yere/yerlere kırmızı zemin üzerine fosforlu sarı veya beyaz renkte” YANGIN 112” yazısı asılmalı
100. Bina yangın çıkış kapıları ve merdivenleri ulaşılabilir durumda olması sağlanmalı,

101. Yangın söndürme tüpleri altı ayda bir gözle muayene, yılda bir periyodik kontrol yapılması sağlanmalı,
102. Yangın söndürme tüp ve dolapları görünür ve kolay erişilebilir yerlerde konumlandırılması sağlanmalı,
103. Otomatik alarm sistemi varsa düğmeleri, iyi görülebilir ve erişilebilir bir yere ve özellikle acil çıkış yolları üzerine konulması sağlanmalı,
104. Kullanılan tüm patlayıcı kimyasal maddeler için Malzeme Güvenlik Bilgi Formlarının bulundurulması sağlanmalı,
105. Patlayıcı ve yanıcı maddeler standartlara uygun olarak etiketlenmesi sağlanmalı,
106. Gaz birikme riski olan kapalı alanlar standartlara uygun havalandırılması sağlanmalı,
107. Yangın tipine uygun söndürücü bulundurulması sağlanmalı,
108. Yangın tatbikatlarının yapılması ve kayıt altına alınması sağlanmalı,
109. Acil çıkış kapıları var mı, yönetmeliğe uygun mu? (Ana çıkış kapıları dışa açılıyor mu?) Yönetmeliğe uygun değilse, yönetmeliğe uygun hale getirilmesi sağlanmalı,

Su Depoları ve Hidroforlar İçin Alınması Gereken İş Sağlığı ve Güvenliği Önlemleri

110. Su depolarının yıllık temizliği ve bakımı yapıp belgelendirilmeli,
111. Depo suyunun düzenli aralıklarla analizi yapıp belgelendirilmeli,
112. Depo giriş kapısına ilgisizlerin girişinin yasak olduğu uyarı levhaları asılmalı,
113. Depo içerisinde gerekli Uyarı levhaları uygun bir yere asılmalı,
114. Deponun diğer alanlardan güvenli bir şekilde ayrılmalı,
115. Varsa depoda bulunan hidrofor vb. bakımları yapılmalı

Atölyelerde Alınması Gereken İş Sağlığı ve Güvenliği Önlemleri

116. Boğucu, zehirleyici veya tahriş edici duman veya gaz çıkan yerlerde havalandırma tesisatı yapılmalı
117. Boğucu, zehirleyici veya tahriş edici duman veya gazları solun bölgesine gelmeden kaynağından çeken sistem yapılmalı
118. Yıldırım düşmesine karşı korunma sağlanmalı
119. Atölye ana giriş kapısı dışarıya doğru açılmalı
120. Makinalar arasındaki geçiş için yeterli mesafe sağlanmalı (80 cm)
121. Bariyerler, zincirler, pervazlar vs. takılıp düşmeyi engellemek için açıkça işaretlenmeli
122. Çalışanların ve eğitim görenlerin gerektiği zaman ellerini/yüzlerini yıkayabilmesi için yeterli sayıda lavabo sağlanmalı
123. Tertip, düzen, temizlik ve hijyen şartları uygunluğu sağlanmalı
124. Atölye makine yerleşim planı yapılmalı

125. İlk yardım dolapları olmalı ve İlk yardım dolaplarına yeterli malzemeler konulmalı
126. Koridorlar, geçiş yolları gibi insan trafiğinin yoğun olduğu yerlerde geçişi engelleyecek malzemelerden arındırılmalı
127. Zeminde kuyu, menhol gibi çukur yapılar varsa kenarları uygun korkuluklarla çevrilip kapağı kapatılmalı
128. Elektrik kesintilerinde geçici olarak aydınlatma sağlayabilecek ekipman hazır durumda olmalı
129. Deprem veya sarsıntı gibi durumlarda devrilebilecek ekipmanlar duvara sabitlenmeli
130. Çalışmalardan dolayı oluşacak atık ve çöpler sık sık temizlenmeli
131. Atölyelerde kullanılan makinaların korumaları takılı olmalı
132. Güvenliği sağlanmamış hareketli parçaları bulunan makinalar için gerekli önlem alınmalı (kayışlar, zincirler, kesiciler, tornalar, deliciler, biçiciler, eğme presleri, şekillendiriciler, bükücüler, vs.)
133. Makineler çalışırken tehlike bölgesinde insanların olmamasına dikkat edilmeli.
134. Makinenin hareketli parçası üzerine herhangi bir nesnenin düşme tehlikesi önlenmeli

Islak Hacimler (Banyo, Wc)' de Alınması Gereken İş Sağlığı ve Güvenliği Önlemleri

135. Yeterli aydınlatma sağlanmalı
136. Saç ve el kurutucusu, elektrikli ısıtıcısı gibi elektrikli aletlerin kullanım talimatı uygun yerlere asılmalı
137. Zeminlerde kaymaya engel olmak için gerekli tedbir alınmalı
138. Duş içinde herhangi bir düşme sırasında tutunabilecek sağlam bir tutunma aparatı takılmalı
139. Islak zeminden dolayı, elektrik tesisatı ile ilgili kaçak akım rölesi vs gibi önlemler alınmalı
140. Islak hacimlerde temizlik kurallarına uyulmalı
141. Deprem veya sarsıntı gibi durumlarda devrilebilecek ekipmanlar duvara sabitlenmeli
142. Islak hacimlerde kapılar dışarı açılmalı
143. Wc lerde bulunan lavabolar kontrol edilerek, düşme tehlikesi varsa sağlamlaştırılmalı, kırık lavaboların kesinlikle kaldırılıp yerine yenisinin monte edilmesi sağlanmalı
144. Wc lerde bulunan tüm kapıların düşme veya diğer tehlikelere karşı kontrolü sağlanıp sağlam olmayanlar değiştirilmeli veya onarılmalı
145. Wc ve lavabolarda bulunan asma tavanların sürekli kontrolü sağlanıp, yıkılma, düşme tehlikesi taşıyan tavanlar veya parçalar onarılmalı, onarılamıyorsa sökülüp yerine yeni parçalar ilave edilmeli.

Hazırlayan : Web'de Öğren Ekibi